

Översyn av statistikområden

Bakgrund och syfte

Skogsstyrelsen är tillsammans med 27 andra myndigheter en statistikansvarig myndighet (SAM) enligt förordningen (2001:100) för den officiella statistiken. Statistikansvaret mellan dessa myndigheter är enligt förordningen fördelat mellan 22 ämnesområden och 112 statistikområden. I ansvaret för den ansvariga myndigheten ligger att utveckla, framställa och sprida officiell statistik inom ett eller flera tilldelade statistikområden som är relevant för användarnas statistikbehov. Den statistik som en SAM publicerar inom ett statistikområde organiseras i en eller flera statistikprodukter.

I samband med *Utvärderingarna av den officiella statistikkens kvalitet* som gjorts 2017 och 2018, implementering av *Riktlinjer för vad som är officiell statistik 2018* samt vid mötet med Rådet för den officiella statistiken hösten 2018 framkom det att det finns brister i dagens uppsättning av statistikområden. Sådana brister och svagheter kan stå i vägen för SAM att tillhandahålla officiell statistik som är relevant och därmed tillgodose användarnas nuvarande och potentiella behov, enligt 3 a § lagen (2001:99) om den officiella statistiken.

SCB har därför i egenskap som samordnare för det officiella statistiksystemet tillsammans med de övriga statistikmyndigheterna tagit ett initiativ till en gemensam översyn av statistikområden. Avsikten är att hösten 2021 göra en gemensam hemställan till regeringen av behov och förslag på ändrade statistikområden.

Syftet med denna promemoria är att beskriva behov av förändrade statistikområden och, om sådana behov finns, lämna förslag på ändrade statistikområden inom Skogsstyrelsens sakområde.

Nuvarande statistikområden

Enligt förordningen om den officiella statistiken är Skogsstyrelsen ansvarig för tre olika statistikområden: *Miljö och sociala frågor i skogsbruket*, *Produktion i skogsbruket* och *Sysselsättning i skogsbruket*. Alla dessa områden tillhör ämnesområdet *Jord- och skogsbruk, fiske* där även SLU, Jordbruksverket och Havs- och vattenmyndigheten har statistikansvar för olika statistikområden. Samtliga ämnes- och statistikområden inom det officiella statistiksystemet och hur ansvaret är fördelat mellan myndigheter framgår av förordningens¹ bilaga.

¹ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2001100-om-den-officiella_sfs-2001-100

Skogsstyrelsen har för närvarande 15 aktiva statistikprodukter, varav fem inom *Miljö- och sociala frågor i skogsbruket*, åtta inom *Produktion i skogsbruket* och två inom *Sysselsättning i skogsbruket*. Statistikprodukterna framgår av bilaga 1.

Statistikområdet *Miljö- och sociala frågor i skogsbruket* tillkom 2006. Övriga två statistikområden, *Produktion i skogsbruket* och *Sysselsättning i skogsbruket*, har varit oförändrade sedan statistikreformen 1994.

Aspekter att ta i beaktande vid utformningen av statistikområden

Flera olika aspekter behöver tas i beaktande när överväganden görs kring statistikområden, bland annat:

- Ett område bör vara tillräckligt brett för att möjliggöra redovisning av nuvarande statistik och att ge förutsättningar och flexibilitet för att möta framtida statistikbehov.
- Området ska i möjligaste mån vara avgränsat mot andra statistikområden, inte minst gentemot andra myndigheters statistikområden för att tydliggöra ansvarsförhållanden.
- Benämningen av området bör ge information om vad för statistik som kan antas redovisas under området. Statistikområdet är en väg för användare att hitta efterfrågad statistik.
- Breda eller många områden skapar möjligheter att insamla uppgifter (ex. med uppgiftslämnarskyldighet), bearbeta konfidentiella uppgifter och att publicera officiell statistik inom flera ämnesområden men är också förenat med skyldigheter och förväntningar både mot användare och andra SAM, och därmed också kostnader.

Förslag på nya statistikområden

Skogsstyrelsens ansvar för officiell statistik är i dagsläget avgränsat till produktion, miljö, sysselsättning och sociala frågor i skogsbruket. Ansvaret möter andra myndigheters statistikområden. SLU är exempelvis ansvarig för *Skogarnas tillstånd och förändring*, SCB är ansvarig för *Markanvändning* och Jordbruksverket är ansvarig för *Jordbrukets produktion*, *Jordbrukets struktur*, *Sysselsättning i jordbruket*, *Jordbrukets ekonomi* och *Prisutvecklingen i Jordbruket*. Naturvårdsverket är bland annat ansvarig för *Miljö tillståndet*. Ingen myndighet har ett samlat statistikansvar för skogsnäringens hela värdekedja utan ansvaret är fördelat mellan flera olika SAM.

Vad gäller Skogsstyrelsens ansvar bedöms den nuvarande avgränsningen mot andra SAM fungera och överlapp hanteras genom etablerad och utvecklad samverkan med andra SAM, exempelvis samverkan kring avverkningsstatistik med SLU och skyddad skogsmark med SCB, Naturvårdsverket och SLU. I dessa delar finns därför inget behov av

anpassningar för närvarande. Däremot finns det behov av vissa justeringar av statistikområdenas formuleringar så att dessa tydligare speglar innehållet i nuvarande statistik och att områdena skapar förutsättningar för framställning och redovisning av framtida statistik inom det skogsbruksrelaterade området som inte kan förutsättas omhändertas av annan SAM. En anpassning kan också motiveras av en önskan om en harmonisering mot hur statistikområden avgränsats för andra näringsgrenar, t. ex jordbruk. Detta senare utgör en grund för ökad jämförbarhet och sammanvändbarhet av statistik för olika angränsande områden vilket är en viktig kvalitetskomponent inom det officiella statistiksystemet.

Inom statistikområdet *Produktion i skogsbruket* redovisar Skogsstyrelsen i nuläget inte enbart skogsbrukets produktion mätt som skogsbrukets resultat/output utan också statistik som i en vidare bemärkelse belyser produktionen såsom åtgärder, avverkningsanmälningar, kostnader och priser. Detta skiljer sig exempelvis från Jordbruksverkets statistikområde där produktionen (den fysiska) skiljs från ekonomi och priser. Ur harmoniseringssyfte men också i syfte att tydliggöra statistikens innehåll för användare och att klargöra Skogsstyrelsen statistikansvar föreslås en ändring av statistikområdet. Den föreslagna ändringen innebär också att statistikområdet *Miljö- och sociala frågor i skogsbruket* behöver ändras.

Det nuvarande området *Produktion i skogsbruket* föreslås ersättas med områdena *Skogsbrukets produktion*, *Skogsbrukets ekonomi* och *Prisutveckling inom skogsbruket*. Skogsbrukets produktion avser i detta förslag skogsbrukets produktion av varor och tjänster, vilket i nuläget utgörs av tre statistikprodukter (Bruttoavverkning, Leveranser av skogsplantor och Lager av barrsågtimmer, massaved och massaflis). Den föreslagna avgränsningen som föreslås för *Skogsbrukets produktion* till att avse den fysiska produktionen innebär att även området *Miljö- och sociala frågor i skogsbruket* behöver justeras för att viss statistik (åtgärdsstatistik, återväxternas kvalitet och avverkningsanmälningar) som idag redovisas i området *Produktion i skogsbruket* även framgent ska kunna publiceras men det finns också andra skäl att ändra statistikområdet *Miljö- och sociala frågor i skogsbruket*.

Inom statistikområdet *Miljö och sociala frågor i skogsbruket* redovisas idag statistik kring biotopskydd, naturvårdsavtal, frivilliga avsättningar, certifiering och skogsbrukets hänsyn till natur- och kulturmiljövärden. En tämligen strikt åtskillnad görs således mellan produktion och miljö, inkl. sociala värden när det gäller statistikansvaret vilket kan förefalla vara logiskt utifrån de jämställda skogspolitiska målen men frågan är om det alltid är så lämpligt i detta sammanhang. Ändamålet med skogliga åtgärder kan vara av mer renodlad produktionskaraktär såsom gödsling eller av mer renodlad naturvårdskaraktär som naturvårdsbränning. Många gånger är åtgärderna en kombination, både i syftet att öka produktionen och att främja miljövärden. Även avverkningsanmälningar, som idag är en statistikprodukt, belyser både produktion och miljö liksom närstående framtida statistik om hyggesfritt skogsbruk. Det finns också andra aspekter kring skogens brukande såsom skogsbruksplaner och certifiering som inte enbart rör produktion eller miljö, inkl. sociala värden men för vilka det finns statistikbehov. Samtidigt är

avgränsningen av området till skogsbruk inte optimal om skogsbruk betraktas som den traditionella näringsgrenen med produktion av timmer och massaved. För att lyfta även andra former av nyttjande av skogen än vad som ryms inom skogsbruk föreslås området breddas till *Skogens brukande och nyttjande för ekonomiska, sociala och miljömässiga ändamål*. En sådan formulering möjliggör officiell statistik kring brukandet, t.ex. produktions- och miljöåtgärder i skogsbruket, återväxternas kvalitet, hänsynstagande till natur- och kulturmiljövärden, frivilliga avsättningar, certifiering och skogsbruksplaner. Formuleringen tydliggör också att statistiken ska avse nyttjande av skog som inte med självklarhet ryms inom begreppet skogsbruk såsom naturvårdsändamål och nyttjande av skog för rennärning, turism och friluftsliv. Området täcker därmed statistik som syftar till att belysa såväl produktion som miljö och sociala frågor kopplade till skogsbruk och skogens nyttjande, dvs alla tre dimensioner av hållbarhet.

Formuleringen *Skogens brukande och nyttjande för ekonomiska, sociala och miljömässiga ändamål* kan uppfattas som lång och omständlig, men efter att prövat den kortare *Skogens brukande och nyttjande* kan vi konstatera att tillägget där de tre dimensionerna tydliggörs, troligen är nödvändigt för att merparten av användarna ska förstå vad området är avsett att innehålla.

Inom statistikområdet *Miljö och sociala frågor i skogsbruket* redovisas i nuläget statistik kring skogsbrukets struktur, dvs statistik kring fastigheter, ägande och företagande. Statistiken innefattar också uppgifter om virkesköpande företag vilket inte direkt är att hänföra till skogens brukande. Ett eget statistikområde föreslås därför för skogsbrukets struktur. En sådan indelningen följer också den indelning som tillämpas inom jordbruksstatistiken där ett eget område finns för jordbrukets struktur.

Skogsstyrelsens förslag till nya statistikområden framgår av nedanstående tabell. Hur nuvarande aktuella statistikprodukter på sikt kan kopplas till dessa sammanfattas av tabell i bilaga 2.

Nuvarande statistikområden	Förslag till nya statistikområden
Miljö och sociala frågor i skogsbruket	Skogens brukande och nyttjande för ekonomiska, sociala och miljömässiga ändamål
Produktion i skogsbruket	Skogsbrukets produktion
Sysselsättning i skogsbruket	Skogsbrukets struktur
	Skogsbrukets ekonomi
	Prisutveckling i skogsbruket
	Sysselsättning i skogsbruket

Konsekvenser

Motiven för föreslagna ändringar är beskrivna i föregående avsnitt. Förslaget bedöms skapa förutsättningar för att framställa och redovisa relevant skogsbruksrelaterad statistik som möter statistikanvändarnas nuvarande och framtida potentiella statistikbehov. Förslaget bedöms tydliggöra den nuvarande statistikens innehåll och skapa förutsättningar för framställning och redovisning av framtida statistik inom det skogsbruksrelaterade området som inte kan förutsättas omhändertas av annan SAM.

För Skogsstyrelsen innebär förändringen att myndighetens förutsättningar att framställa och publicera statistik inom myndighetens uppdragsområde förbättras och förtydligas. Skogsstyrelsens uppdrag handlar om att verka för en hållbar utveckling i skogen och det är önskvärt att statistikansvaret ger förutsättningar att framställa och redovisa statistik inom uppdragsområdet om detta inte tillgodoses genom andra SAM:s ansvarsområden.

Det föreslagna området *Skogens brukande och nyttjande för ekonomiska, sociala och miljömässiga ändamål* angränsar mot SLU:s ansvarsområde för *Skogarnas tillstånd och förändring* och SCB:s ansvar för *Markanvändning*. Gentemot SLU bedöms den föreslagna ändringen inte innebära ett ökande överlapp än vad som ges av nuvarande indelning. Angränsande statistik och eventuellt nya produkter inom området får precis som idag hanteras med samverkan. Detsamma gäller överlappet mot SCB:s ansvar för markanvändning. Genom den föreslagna ändringen säkras Skogsstyrelsens möjligheter att tillhandahålla delar av den statistik som exempelvis är nödvändigt för SCB:s samlingsstatistik av skogsmark i skyddade och avsatta områden.

Det föreslagna ändringarna av området *Produktionen i skogsbruket* innebär att innehållet likriktas till indelningar som tillämpas för andra näringar inom det officiella statistiksystemet, t.ex. jordbruk. Ändringen tydliggör Skogsstyrelsens ansvar och ligger i linje med hur det tidigare området tillämpats. Ändringen stärker Skogsstyrelsens förutsättningar att även framgent kunna tillgodose SCB:s nationalräkenskaper med ekonomiska uppgifter för skogsbruket och att rapportera viss europeisk statistik² till Eurostat.

Behov en samlad statistik för skogsnäringen

Skogsstyrelsen har ansvar för officiell statistik inom ett antal områden som rör skogsbruket. Utöver detta sammanställer Skogsstyrelsen annan statistik som belyser hela skogsnäringen och inte enbart den del av näringen som är skogsbruk. Detta avser bland annat uppgifter om produktion, handel, energi och ekonomi i skogsnäringen vilka används för internationella statistikrapporteringar (UNECE, MCPFE, FAO och Eurostat) och som underlag till den svenska klimatrapporteringen. Uppgifterna hämtas både från

² Rapportering till Eurostat av *European forest accounts*.

den officiella statistiken (Skogsstyrelsens egna och andra SAM) men också från andra källor. Uppgifterna bearbetas normalt innan de rapporteras.

Denna statistik publicerade Skogsstyrelsen i stora delar fram till 2014 i Skogsstatistisk årsbok och det är tydligt att många nationella användare saknar dessa statistiksammanställningar. Skogsstatistisk årsbok gick att återfinna som en statistikprodukt inom det officiella statistiksystemet men utgjorde ingen officiell statistik i bemärkelsen att Skogsstyrelsen hade ett ansvar enligt förordningen att ta fram denna produkt. Produkten redovisades som "Ämnesövergripande statistik". Motsvarande statistik finns för jordbruks- och livsmedelsnäringen.

Skogsstyrelsen föreslår i denna del inte ett utökat ansvar som statistikansvarig myndighet för "Skogsnäringen", men vill uppmärksamma det behov som finns av en samlad skoglig officiell statistik för hela näringen som löper genom många av de statistikområden som ges av förordningen och där ansvaret är fördelat mellan olika SAM. I detta sammanhang krävs utvecklad samverkan mellan flera olika SAM. Det vore önskvärt om förordningen och dess koppling till sekretessregler inte utgör ett hinder för SAM att få ta del av konfidentiella uppgifter hos annan SAM för att sammanställa statistik som inte är nödvändiga för att producera specifikt officiell statistik inom myndighetens utpekade statistikområden. Ansvaret för sådan "annan statistik" behöver inte nödvändigtvis ges genom statistikförordningen utan kan regleras i myndighetsinstruktion eller annan reglering men en SAM bör generellt kunna få ta del av uppgifter även för framställning av sådan annan statistik. Utöver uppgifter för "annan statistik" är det också önskvärt att uppgifter kan delas mellan SAM för att utveckla, och inte enbart framställa, den officiella statistiken. Detta inte minst för att begränsa uppgiftslämnarbördan.

Bilaga 1. Skogsstyrelsens statistikområden och statistikprodukter

Ämnesområde	Statistikområde	Statistikprodukt	Statistikprodukt
Jord- och skogsbruk och fiske	Miljö och sociala frågor i skogsbruket	JO1402	Biotopskydd och naturvårdsavtal på skogsmark
Jord- och skogsbruk och fiske	Miljö och sociala frågor i skogsbruket	JO1403	Miljöhänsyn vid föryngringsavverkning
Jord- och skogsbruk och fiske	Miljö och sociala frågor i skogsbruket	JO1404	Frivilliga avsättningar och certifierad areal
Jord- och skogsbruk och fiske	Miljö och sociala frågor i skogsbruket	JO1405	Fastighets- och ägarstruktur i skogsbruk
Jord- och skogsbruk och fiske	Miljö och sociala frågor i skogsbruket	JO1406	Hänsynsuppföljning kulturmiljö
Jord- och skogsbruk och fiske	Produktion i skogsbruket	JO0301	Åtgärder i skogsbruket
Jord- och skogsbruk och fiske	Produktion i skogsbruket	JO0303	Rundvirkespriser
Jord- och skogsbruk och fiske	Produktion i skogsbruket	JO0306	Lager av barrsågtimmer, massaved och massafelis
Jord- och skogsbruk och fiske	Produktion i skogsbruket	JO0307	Kostnader och intäkter i det storskaliga skogsbruket
Jord- och skogsbruk och fiske	Produktion i skogsbruket	JO0311	Återväxternas kvalitet
Jord- och skogsbruk och fiske	Produktion i skogsbruket	JO0312	Bruttoavverkning
Jord- och skogsbruk och fiske	Produktion i skogsbruket	JO0313	Levererade skogsplantor
Jord- och skogsbruk och fiske	Produktion i skogsbruket	JO0314	Avverkningsanmälningar
Jord- och skogsbruk och fiske	Sysselsättning i skogsbruket	JO0501	Sysselsättningsstatistik för det storskaliga skogsbruket
Jord- och skogsbruk och fiske	Sysselsättning i skogsbruket	JO0504	Skogsentreprenörer

Bilaga 2 Förslag nya statistikområden och nuvarande statistikprodukter

Nuvarande indelning		Förslag på ny indelning	
Statistikområde	Statistikprodukt	Statistikområde	Statistikprodukt
Miljö och sociala frågor i skogsbruket	Biotopskydd och naturvårdsavtal på skogsmark (JO1402)	Skogens brukande och nyttjande för ekonomiska, sociala och miljömässiga ändamål	Biotopskydd och naturvårdsavtal på skogsmark (JO1402)
Miljö och sociala frågor i skogsbruket	Miljöhänsyn vid förnygringsavverkning (JO1403)	Skogens brukande och nyttjande för ekonomiska, sociala och miljömässiga ändamål	Miljöhänsyn vid förnygringsavverkning (JO1403)
Miljö och sociala frågor i skogsbruket	Frivilliga avsättningar och certifierad areal (JO1404)	Skogens brukande och nyttjande för ekonomiska, sociala och miljömässiga ändamål	Frivilliga avsättningar och certifierad areal (JO1404)
Miljö och sociala frågor i skogsbruket	Fastighets- och ägarstruktur i skogsbruk (JO1404)	Skogsbrukets struktur	Fastighets- och ägarstruktur i skogsbruk (JO1404)
Miljö och sociala frågor i skogsbruket	Hänsynsuppföljning kulturmiljö (JO1406)	Skogens brukande och nyttjande för ekonomiska, sociala och miljömässiga ändamål	Hänsynsuppföljning kulturmiljö (JO1406)
Produktion i skogsbruket	Åtgärder i skogsbruket (JO0301)	Skogens brukande och nyttjande för ekonomiska, sociala och miljömässiga ändamål	Åtgärder i skogsbruket (JO0301)
Produktion i skogsbruket	Rundvirkespriser (JO0303)	Prisutveckling i skogsbruket	Rundvirkespriser (JO0303)
Produktion i skogsbruket	Lager av barrsågtimmer, massaved och massafelis (JO0306)	Skogsbrukets produktion	Lager av barrsågtimmer, massaved och massafelis (JO0306)
Produktion i skogsbruket	Kostnader och intäkter i det storskaliga skogsbruket (JO0307)	Skogsbrukets ekonomi	Kostnader och intäkter i det storskaliga skogsbruket (JO0307)
Produktion i skogsbruket	Återväxternas kvalitet (JO0311)	Skogens brukande och nyttjande för ekonomiska, sociala och miljömässiga ändamål	Återväxternas kvalitet (JO0311)
Produktion i skogsbruket	Bruttoavverkning (JO0312)	Skogsbrukets produktion	Bruttoavverkning (JO0312)
Produktion i skogsbruket	Levererade skogsplantor (JO0313)	Skogsbrukets produktion	Levererade skogsplantor (JO0313)
Produktion i skogsbruket	Avverkningsanmälningar (JO0314)	Skogens brukande och nyttjande för ekonomiska, sociala och miljömässiga ändamål	Avverkningsanmälningar (JO0314)
Sysselsättning i skogsbruket	Sysselsättningsstatistik för det storskaliga skogsbruket (JO0501)	Sysselsättning i skogsbruket	Sysselsättningsstatistik för det storskaliga skogsbruket (JO0501)
Sysselsättning i skogsbruket	Skogsentreprenörer (JO0504)	Sysselsättning i skogsbruket	Sysselsättningsstatistik för det storskaliga skogsbruket (JO0504)